

Kommunförbundet Skåne

Delrapport Medvetenhet

DigiLitt.com

Bilaga 6

Delrapport Medvetenhet

DigiLitt.com – digital litteracitet i kommuner

I projektet DigiLitt.com menar vi att det krävs ett bredare fokus än enbart på kunskap för att digitaliseringen inte bara ska ses som ett tillfälligt projekt som några få på arbetsplatsen ägnar sig åt medan andra jobbar på "som vanligt". Alla medarbetare behöver få möjlighet att utifrån sin yrkesroll, sina förmågor och sina erfarenheter formulera sitt eget svar på frågan "what's in it for me?". Varför ska jag vara med och arbeta för ökad digitalisering? Hur kan digitaliseringen göra mitt arbete roligare? Hur kan arbetet med digitala verktyg göra vardagen för de vård- och omsorgstagare som jag möter ännu mer individanpassad och stimulerande? Hur kan jag som medarbetare känna mig trygg i en ständigt föränderlig tillvaro där nya och uppdaterade digitala verktyg och arbetsprocesser avlöser varandra?

Med *digital litteracitet* avses en medvetenhet, en attityd hos individer och deras förmåga att på ett lämpligt sätt använda digitala verktyg för att identifiera, hantera, integrera, utvärdera och analysera digitala resurser, bygga ny kunskap, skapa mediala uttryck för att kommunicera med andra i specifika situationer (t.ex. Martin & Grudziecki, 2006¹⁹). I föreliggande projekt definieras digital litteracitet så som *den sammantagna bilden av individers attityd, medvetenheten, förmågor och förutsättningar²⁰ avseende övergripande digitalisering och arbetet med digitala verktyg.*

I projektet DigiLitt.com avser vi att genom nio interventioner sprida och fördjupa förståelsen för att digitaliseringen *inte* innebär att den mänskliga kontakten och de mellanmänskliga relationerna i vård- och omsorg ska minskas, utan att digitaliseringen snarare kan hjälpa oss att skapa förutsättningar för djupare och mer kvalitativ kontakt mellan personal och vård- och omsorgstagare.

För att kartlägga behoven bland projektdeltagarna i DigiLitt.com arbetade vi under analys- och planeringsfasen (mars-aug 2018) med olika metoder. Vi gjorde en övergripande LIKA-skattning, genomförde en första enkätundersökning som gick ut till 690 personer, individuella kompetenskartläggningar med samtliga projektdeltagare samt en 4R-analys i respektive kommun.

Den konklusion som kunde göras efter granskningen av de individuella kompetensbehoven i respektive deltagande kommun var att behoven rör sig mellan olika nivåer. I kommunerna uttrycktes behov både av basal, "hands on" kunskap om hur man som medarbetare ska hantera olika förekommande program till mer övergripande frågor om att våga ta risker för att lära något nytt, etiska överväganden i samband med digitalisering och attityder till förändring. Den absoluta majoriteten av de kompetensbehov som identifierades relaterar till någon/-ra av de fyra teman vilka definierats som centrala inom projektet; attityd, medvetenhet, förmåga och förutsättningar. Detta är fyra teman som klustrar aktuella utmaningar som har med digitaliseringen av välfärdssektorn att göra. De tre temana attityd, medvetenhet respektive förmåga fokuseras under

---

¹⁹ Martin, A. & Grudziecki, J. (2006) DigEuLit: Concepts and Tools for Digital Literacy Development, *Innovation in Teaching and Learning in Information and Computer Sciences*, 5:4, s. 249-267.

²⁰ Såväl individuella som kontextuella förutsättningar.

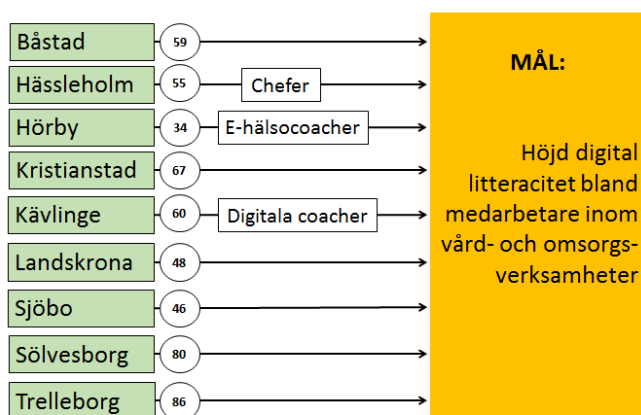
en projekttermin vardera. Våren 2019 präglades av temat medvetenhet och nedan följer en redogörelse för hur detta tema angripits inom projektet.

Ett projekt – nio interventioner

För att operationalisera projektet valde vi att arrangera det som ett projekt med nio olika interventioner. I Tabell 1 nedan beskrivs vilka yrkesgrupper och verksamhetsområden som fokuseras i respektive deltagande kommun.

Tabell 5: Nio interventioner

Kommun	Fokus	Antal deltagare
Båstad	Undersköterskor och vårdbiträden inom särskilt boende för äldre.	59
Hässleholm	Enhetschefer inom Omsorgsförvaltningen	55
Hörby	E-hälsocoacher inom Vård och Omsorg	34
Kristianstad	Undersköterskor och vårdbiträden inom särskilt boende för äldre.	67
Kävlinge	Digitala coacher inom sektor Omsorg	60
Landskrona	Medarbetare på ett LSS-boende och ett särskilt boende för äldre.	48
Sjöbo	Medarbetare på ett LSS-boende, i en nattpatrull och i ett särskilt boende för äldre	46
Sölvesborg	Medarbetare och enhetschefer inom två LSS-boenden, en hemtjänstgrupp och ett särskilt boende för äldre	80
Trelleborg	Medarbetare och enhetschefer inom LSS-verksamheter	86

Målet om höjd digital litteracitet bland 535 vård- och omsorgsmedarbetare, 480 kvinnor och 63 män, i nio sydsvenska kommuner är detsamma för alla kommuner men det är inte alla kommuner som riktar sina projektaktiviteter direkt till dessa personer. Tre av kommunerna har valt att rikta sina insatser till olika former av mellanled; enhetschefer, digitala coacher respektive e-hälsocoacher.

Styrgruppsmöten

Under temat medvetenhet har det arrangerats två styrgruppsmöten och en styrgruppsworkshop. Styrgruppen bjöds även in till temakonferensen ”Tänk till” den 18 mars. Styrgruppsmötena har fortsatt att framförallt bygga på rapportering från projektledare och projektkonom.

Representanter från några kommuner saknas vid varje möte eller annan sammankomst²¹. Detta försvårar arbetet med att lära av varandra, skapa synergier, ”stuns” och kommunal samverkan i projektet som helhet. På grund av att alla kommuner inte har någon representant på styrgruppsmötena varje gång poängteras inledningsvis projektets vision, mål och syfte för att rekapitulera vad det är vi ska göra och vad diskussionerna under mötena bör relatera till. Hade samtliga kommuner deltagit med högre frekvens hade den tid som tas i anspråk till detta kunnat användas till annat.

Den 27 februari deltog fem av de nio kommunerna i en styrgruppsworkshop under ledning av Helena Stavrevski. Workshopen synliggjorde att de närvarande kommunerna upplever liknande hinder och utmaningar i projektet. En större del av workshopen ägnades åt samtal om den kommande implementeringen av lärdomarna från projektet och styrgruppsmedlemmarnas centrala roll för att detta ska komma till stånd lokalt. Även styrgruppsmedlemmarnas respektive lokala mandat och de förutsättningar att driva förändring diskuterades under workshopen.

Den 3 april berättade de som var med på workshopen den 27 februari om dess innehåll och egna reflektioner. Projektledare berättade om delprojektledarmötet den 12 mars som bland annat innehöll en uppskattad föreläsning med rättighetsvetare Filippa Swanstein²². Vid samma delprojektledarmöte väcktes diskussioner om variationerna i det lokala stödet och de lokala förutsättningarna att driva DigiLitt.com i respektive kommun – detta informerades styrgruppen om. Även temakonferensen ”Tänk till” som arrangerades den 18 mars och fick goda omdömen från deltagarna refererades vid styrgruppsmötet. Särskilt uppskattades mixen av föreläsare; Jack Werner, Fredrik Nilsson och Andreas Skog, av deltagarna på konferensen.

Vid styrgruppsmötet uppmanades samtliga kommuner blicka ut över kommungränsen lite oftare för att skicka projektdeltagare till varandras aktiviteter.

Den 28 maj ägnades halva mötestiden till redogörelse för och diskussion kring vad som hänt i projektet sedan förra mötet (aktiviteter och ekonomi) samt vad som är på gång framöver och halva mötet ägnades åt samtal om horisontella principer under ledning av Rebecka Fingalsson, extern utvärderare. Filmen ”Halvvägs genom projektet”, vilken projektets kommunikatör har skapat, visades.

Delprojektledarnas upplevelse av det lokala stödet

Hur upplever delprojektledarna i DigiLitt.com det lokala stödet i driften av projektet i respektive kom-mun? Det var frågan som låg till grund för de intervjuer som projektledaren, på uppdrag av

---

²¹ Samtidigt som andra kommuner har representation vid varje möte.

²² Se vidare under rubriken Horisontella principer nedan.

den regionala styrgruppen, genomförde med en delprojektledare per kommun under april 2019. Sju intervjuer genomfördes per telefon, övriga två genomfördes face to face.

Undersökningen initierades av styrgruppen efter de indikationer på varierande förutsättningar att vara och verka som delprojektledare i de deltagande kommunerna som framkommit i samband med delprojektledarmötet den 12 mars.

Delprojektledarmöten

Delmål som mötena svarar upp mot: Utvecklad förståelse för olika interventioners förtjänster och begränsningar avseende främjandet av en långsiktig och ständigt pågående utveckling av den digitala litteraciteten bland medarbetare i vård- och omsorgsverksamheter.

Under det andra temat i projektet arrangerades tre delprojektledarmöten där vi gemensamt diskuterade lärdomar och utmaningar från de lokala delarna av DigiLitt.com. Den 12 mars presenterades delmätningen avseende tema attityd. Vid detta möte, som förlagts till Lund, fördes även en längre, öppenhetlig diskussion om de varierande förutsättningar att vara och verka som delprojektledare i de olika kommunerna utifrån roll i organisationen, parallella förändringsprocesser, ekonomiska variabler och mandat. På eftermiddagen föreläste rättighetsvetare Filippa Swanstein under rubriken *Någon är också jag*²³.

Den 25 april träffades delprojektledargruppen i Båstad och vi la då lite extra tid på att låta vare kommun beskriva vilka aktiviteter man arrangerat sedan sist vi sågs och även redogöra för tankarna kring kommande aktiviteter. Såväl positiva överraskningar som svårigheter lyftes. Betydelsen av att försöka samarrangera eller låta deltagare från olika kommuner åka på varandras aktiviteter betonades. Vi följde gemensamt upp temakonferensen (18 mars) och det samlade intrycket var att det var en mycket lyckad konferens. Särskilt lovordades mixen av föreläsare. Andra kommentarer: Jack var rolig och väckte inspirationen, Fredrik bidrog med många tänkvärda och användbara bilder, Andreas väckte frågor som kan vara användbara i implementeringen av projektets lärdomar, Padlet var ett användbart verktyg för att låta människor komma till tals i en större församling. Några deltagare tyckte att föreläsningarna i vissa delar var för abstrakta och Trelleborgs deltagare tyckte att det var ett äldreomsorgsfokus på dagen. Budgeten hanterades ingående med anledning av den då pågående översynen och revideringen av Gantt-schemat. I samband med mötet i Båstad skapades också underlaget till filmen *Halvvägs genom projektet*²⁴

Den 4 juni hölls delprojektledarmötet i Landskrona. Förmiddagen ägnades åt ASKings genomgång av vårens arbete med intervjuer med deltagare i kommunerna. På eftermiddagen summerades vårens arbete i respektive kommun och förväntningarna och planerna inför höstens arbete lyftes. Dagen avslutades med en uppskattad tipspromenad som projektets kommunikatör satt samman.

---

²³ Ibid.

²⁴ Se vidare under rubriken Kommunikation nedan.

Temakonferens

Delmål som konferensen svarar upp mot: Ökad medvetenhet bland medarbetare inom vård- och omsorgsverksamheter om digitaliseringens förtjänster och begränsningar, dess etiska utmaningar samt perspektiv på informationssäkerhet och källkritik.

Den 18 mars arrangerades en temakonferens under rubriken ”Tänk till!”. Konferensen gick av stapeln i Lund och deltog gjorde ca 120 projektdeltagare från de nio kommunerna. Projektets styrgrupp var också inbjuden.

Den 18 mars bjöd projekt in till konferens med utgångspunkt från temat medvetenhet. Konferensen syftade till att öka kunskaperna kring digitaliseringens förtjänster och begränsningar med fokus på att möjliggöra mer medvetna val i en allt mer digitaliserad vardag.

För att möjliggöra mer medvetna val i en allt mer digitaliserad vardag krävs kunskap kring hur en hanterar och granskar digital information. Inbjuden till konferens var därför Jack Werner, journalist, bloggare och debattör, för att prata om källkritik, virala lögnar och vandringssägner i sociala medier.

Konferensens andra talare var Fredrik Nilsson, professor och prefekt på institutionen för designvetenskap på Lunds tekniska högskola. Fredrik talade om hur vi nyttjar digitaliseringen på ett klokt sätt, genom att använda det som ett medel och inte som ett mål.

I Västerbotten har man tidigare drivit projektet Digitala Västerbotten och projektledare Andreas Skog var på plats i Lund för att prata om framgångsfaktorer för digitaliseringen av välfärden både hos individen och hos organisationen. Andreas pratade om vikten av ett fungerande ledarskap i en förändringsresa samt om individens roll som medskapare.²⁵

Konferensen avslutades med en workshop där deltagarna fick ett antal diskussionsfrågor att ta sig an tillsammans med tre slumpvis valda kollegor.

Digital aktivitet – ”Tänk som en algoritm”

Under temat medvetenhet har frågor om filterbubblor och algoritmer varit ständigt återkommande. Filterbubblor är ett begrepp som beskriver hur digitala kanaler väljer ut och visar innehåll som de tror vi gillar samtidigt som sådant vi *inte* gillar blir osynligt. De flesta av dagens filterbubblor skapas av algoritmer i olika digitala system. Algoritmerna lär sig vad vi tycker om och ger oss mer av det. Lyssnar du t.ex. mycket på country på Spotify kommer programmet föreslå ännu mer countrymusik för dig. Gillar du Facebookinlägg om bowling gör algoritmen att du får ännu fler inlägg om bowling i ditt flöde. Den digitala aktiviteten ”Tänk som en algoritm” bestod av en länk till en kort film på YouTube²⁶ där Per Grankvist under knappt fyra minuter introducerar begreppet filterbubblor, länkar till sex olika nyhetsartiklar och ett Google-formulär med frågor. Syftet med aktiviteten var att låta projektdeltagare reflektera över det urval och den värdering av information som sker runt om oss hela tiden – och som de också själva bidrar till.

---

²⁵ Beskrivningarna av föreläsarnas respektive pass är hämtade från den artikel som Hanna Nordehammar skapade efter konferensen. Artikeln finns att läsa i fulltext på digilitt.se. Där finns också länkar till föreläsarnas ppt.

²⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=GCVjWwJ6tiQ>

Uppgiften distribuerades till samtliga nio deltagande kommuner och respektive kommuns delprojektledare avgjorde om detta var en övning som deltagarna i kommunen skulle genomföra eller ej. Totalt genomförde 146 personer från fyra olika kommuner uppgiften:

Båstad: 40 personer

Kristianstad: 30 personer

Landskrona: 32 personer

Trelleborg: 44 personer

För fullständig redovisning av aktivitetens utfall se separat rapport.

Lokala aktiviteter

Utöver de gemensamma, regionala aktiviteterna, har det arrangerats en lång rad lokala aktiviteter under temat medvetenhet i DigiLitt.com. Det gemensamma Gantt-schemat (vilket innehåller samtliga planerade och genomförda aktiviteter) granskades och reviderades under våren för att skapa en plan som gör det möjligt att skapa kvalitativt rika aktiviteter samtidigt som kraven på medfinansiering nås. Under projektets gång har det visat sig vara svårt att frikoppla samtliga projektdeltagare från sina ordinarie arbetsplatser i respektive kommun för att delta i de lokala aktiviteter som arrangeras. Flertalet kommuner räknade i den ursprungliga versionen av Gantt-schemat med ett 100%-igt deltagande vid varje aktivitet. Det faktiska deltagandet har varit lägre än så.

Delmätning, sommaren 2019

Delmål som mätningen svarar upp mot: Ett mätverktyg som kan användas för att mäta och följa upp utvecklingen av digital litteracitet på gruppnivå i vård- och omsorgsverksamheter, *samt:* Ökad medvetenhet bland medarbetare inom vård- och omsorgsverksamheter om digitaliseringens förtjänster och begränsningar, dess etiska utmaningar samt perspektiv på informationssäkerhet och källkritik.

I samband med att projektet DigiLitt.com startade skapades en enkät som kan användas som verktyg för att mäta och följa upp utvecklingen av digital litteracitet i vård- och omsorgsverksamheter. Enkäten skickades till 690 personer i april 2018 och skickas till samma 690 personer i november 2019. Analysen av de två mätningarnas resultat antas kunna visa hur den digitala litteraciteten eventuellt har förändrats från början av projektet till dess slut.

För den löpande uppföljningen av projektet har det ansetts viktigt att även göra delmätningar efter varje slutfört tema. Länken till den andra delmätningen skickades ut per mail i slutet av juni 2019 till ett urval om 135 personer (15 per kommun) vars digitala litteracitet ska höjas genom projektets aktiviteter. Enkäten besvarades av 61 av de 135 personerna (45,2%)²⁷. Uppdelat på könstillhörighet fördelar sig svaren i enkätundersökningen enligt Tabell 2 nedan. Eftersom antalet respondenter är mycket lågt i några av kommunerna redovisas enkätresultaten endast på projektnivå.

---

²⁷ Den låga svarsfrekvensen antas till viss del bero på att enkäten skickades ut i semestertider.

Tabell 6: Antal respondenter uppdelat på könstillhörighet.

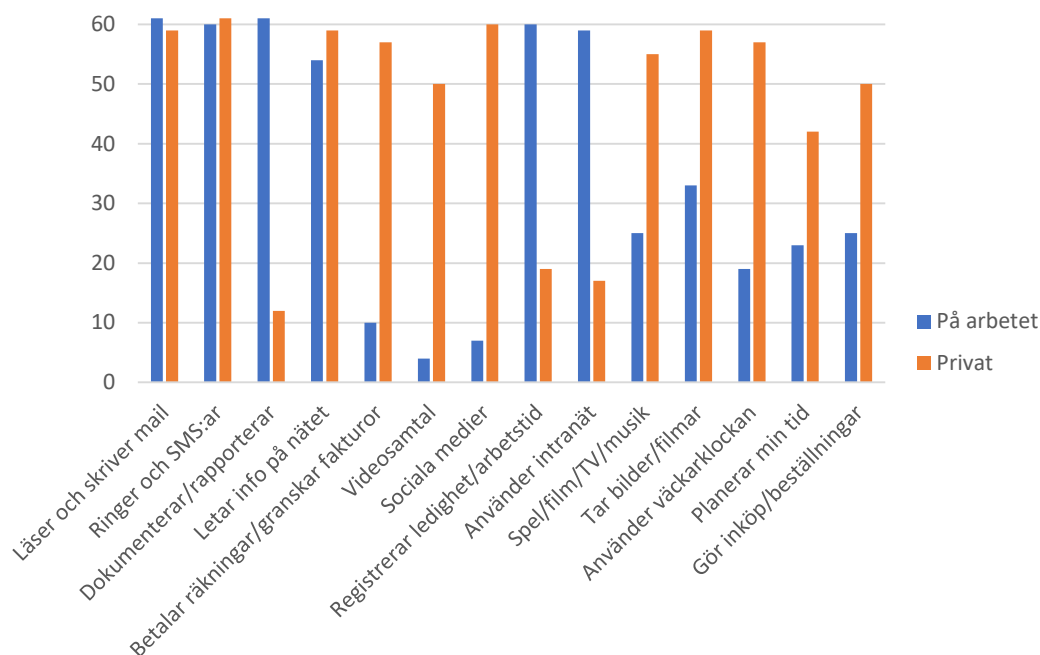
	Kvinna	Man	Annan	Totalt
Båstad	11	0	0	11
Hässleholm	3	0	0	3
Hörby	3	0	0	3
Kristianstad	7	0	0	7
Kävlinge	6	0	0	6
Landskrona	7	1	0	8
Sjöbo	7	1	0	8
Sölvesborg	7	0	0	7
Trelleborg	8	0	0	8
Totalt	59	2	0	61

Enkäten som användes vid delmätningen består av totalt 21 frågor. Av dem är fyra bakgrundsfrågor. Tio av frågorna i enkäten är identiska med de frågor som i den första stora mätningen användes för att fånga aspekter av medvetenhet. Sju frågor är nytillkomna och avser fånga aspekter av källkritik samt risk- och ansvarstagande i användandet av digitala verktyg.

Eftersom svarsfrekvensen är låg har det inte beräknats något lokalt indexvärde för *medvetenhet* i den här mätningen eftersom individuella skillnader får väldigt stort genomslag i en begränsad population. Det är även vanskligt att jämföra de två tillfällena eftersom den senare mätningen besvarades av en liten del av den population som svarade på den förra. Urvalet av personer till delmätningen var slumpmässigt och kan således inte sägas representera helheten. Svaren på de frågor som ingår i den ursprungliga enkätens index *medvetenhet* redovisas därför separat nedan.

Figur h: Detta gör jag när jag använder digitala verktyg

Som framgår av figur a ovan svarar alla de 61 respondenterna att de läser och skriver mail på arbetet. Andra aktiviteter som är vanligt förekommande på arbetet är att dokumentera/rapportera (61 personer), registrera arbetstid/ledighet i lönesystem (60 personer) och använda intranät (59 personer). Genomföra videosamtal och använda sociala medier är aktiviteter som enbart förekommer i enstaka fall inom ramen för arbetet, enligt de 61 respondenterna. Det finns tre aktiviteter som är nästan lika frekvent förekommande både på arbetstid och privat; ringa och sms:a, läsa och skriva mail samt leta information på nätet. När det gäller övriga aktiviteter är användandet ganska olikt om vi jämför vad respondenterna säger att de gör på arbetet och privat. Inom ramen för projektet DigiLitt.com försöker vi väcka diskussioner både i delprojektledargruppen och tillsammans med projektdeltagarna om hur digitala aktiviteter som företas på arbetet respektive privat kan överföras och berika den ”andra” kontexten. Hur vi t.ex. kan öka användandet av t.ex. videosamtal, spel/film/TV/musik, ta bilder/filma och göra inköp/beställningar även på arbetet.

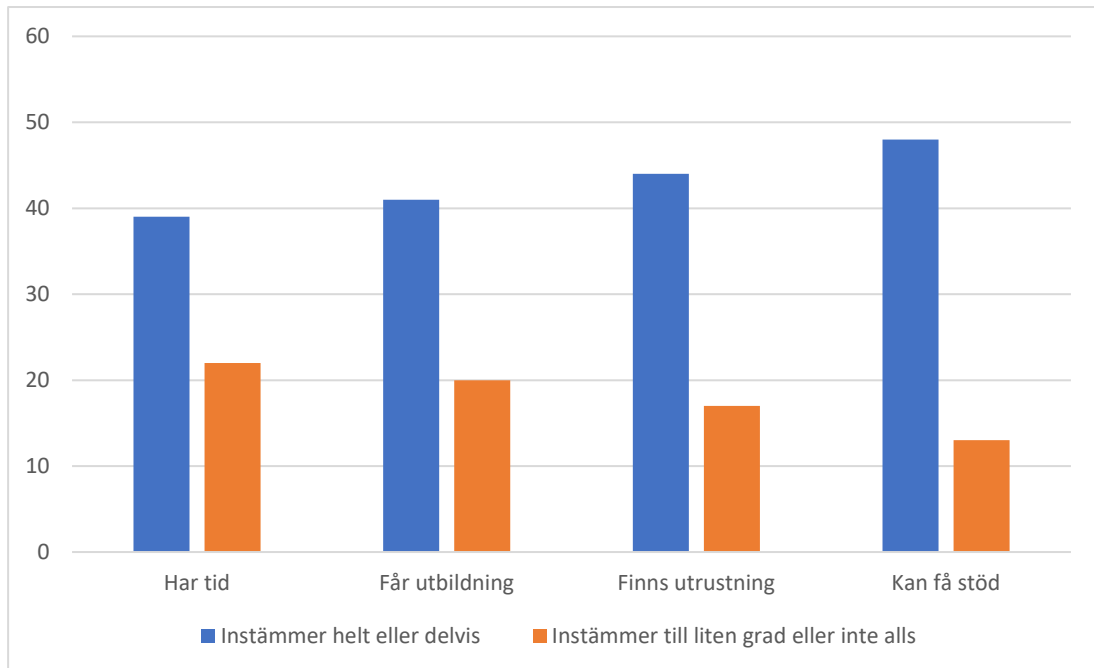
På påståendet *jag kan själv lösa problem som uppstår kring de digitala verktyg jag använder i mitt arbete* svarar 88,5 procent att de instämmer helt eller delvis. När påståendet istället lyder *jag kan själv lösa problem som uppstår kring de digitala verktyg jag använder privat* svarar 83,4 procent att de instämmer helt eller delvis. På påståendet *om jag inte kan lösa problem som dyker upp vet jag hur jag ska göra för att få problemen lösta* svarar 96,7 procent att de instämmer helt eller delvis både när detta påstående avser i arbetet och privat. Det är dock en något högre andel som uppger att de instämmer helt i påståendet när det gäller *privat* jämfört med *i mitt arbete*.

Hela 98,4 procent instämmer helt eller delvis i påståendet *jag känner mig säkert på vilket digitalt verktyg jag ska välja för att utföra olika arbetsuppgifter*. En nästan lika stor andel – 98,3 procent –

instämmer helt eller delvis i påståendet *jag är medveten om vad jag får göra/inte göra med digitala verktyg när jag arbetar*.

Fyra av påståendena i enkäten försöker fånga olika förutsättningar för lärande som kan underlätta användandet av digitala verktyg. I figur b nedan framgår hur stor andel av respondenterna som svarar att de instämmer helt/delvis respektive till liten grad/inte alls i påståendena att de *har tid*, att de *får utbildning*, att det *finns utrustning* och att de *kan få stöd* för att lära sig använda digitala verktyg.

Figur i: På min arbetsplats har jag tid/får jag utbildning/finns det utrustning/kan jag få stöd för att lära mig använda digitala verktyg

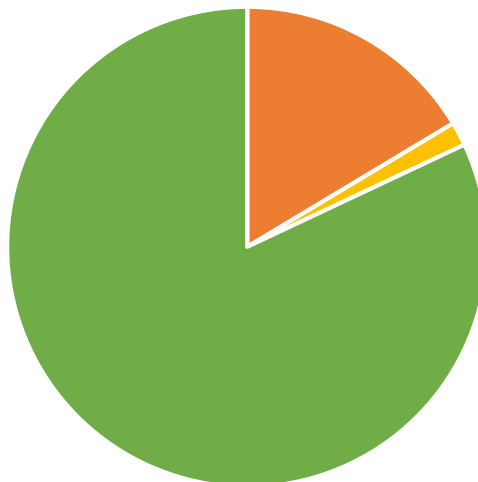

På frågan om huruvida respondenterna upplever att det finns hinder på deras arbetsplats som gör att de har svårt att använda de digitala verktyg som finns tillgängliga svarar 85,2 procent *nej*. Bland de som svarat *ja* (dvs. de upplever att det finns hinder) har några valt att utveckla sitt svar i fritext. Det som uppges vara hindrande är bland annat *gamla digitala verktyg*, *stress*, *dåliga uppdateringar* och *inget wifi*.

En central del av temat medvetenhet har varit frågor om källkritik. I enkäten ställdes därför några frågor om situationer som aktualiserar ett källkritiskt förhållningssätt.

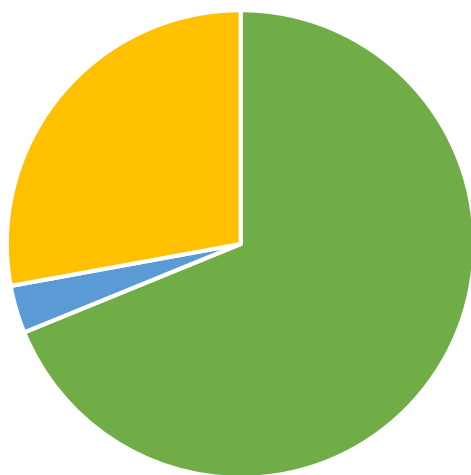
Figur j: På nätet finns en stor mängd bilder. Hur kan du kolla om en bild är på riktigt, inte ändrad eller tagen ur sitt sammanhang?

- Kolla så att namn på fotografen anges eller om det står under bilden ifall den är manipulerad eller ej.
- Det finns inga bilder på nätet som är manipulerade. En bild är en bild.
- Man kan göra en bildsökning för att se om den har använts tidigare eller manipulerats.

En övervägande majoritet (82 procent) känner till att man kan göra bildsökningar för att ta reda på om en bild har använts tidigare eller manipulerats. Detta indikerar också att det stora flertalet respondenter är medvetna om att manipulerade bilder förekommer. Det är en bra utgångspunkt i det fortsatta källkritiska arbetet.

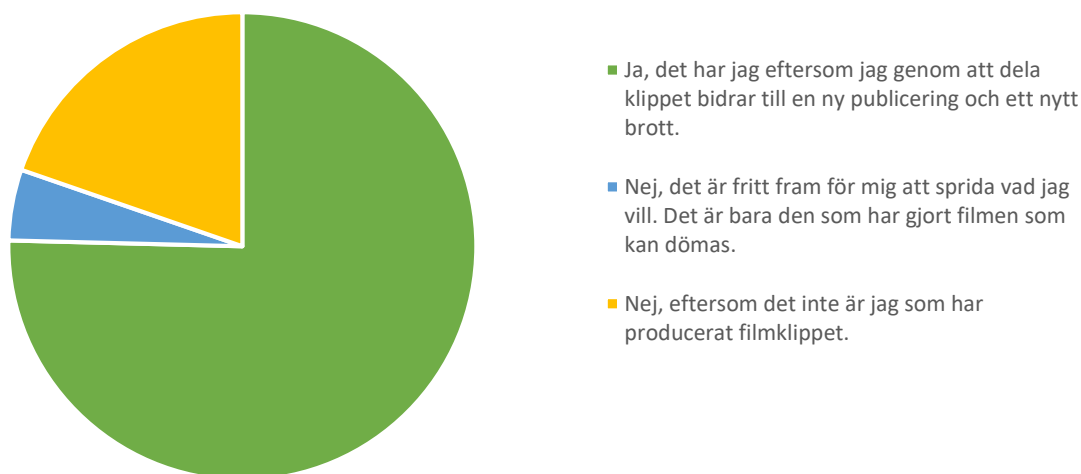
Figur k: Hur kan du kolla upp om en nyhet på nätet är sann eller falsk?

- Söka på nyheten och se om det är fler medier som skriver om samma sak.
- Har den en bild som bekräftar nyhetens innehåll är den sann.
- Kommer nyheten från en källa som du känner till kan du lita på att den är sann.

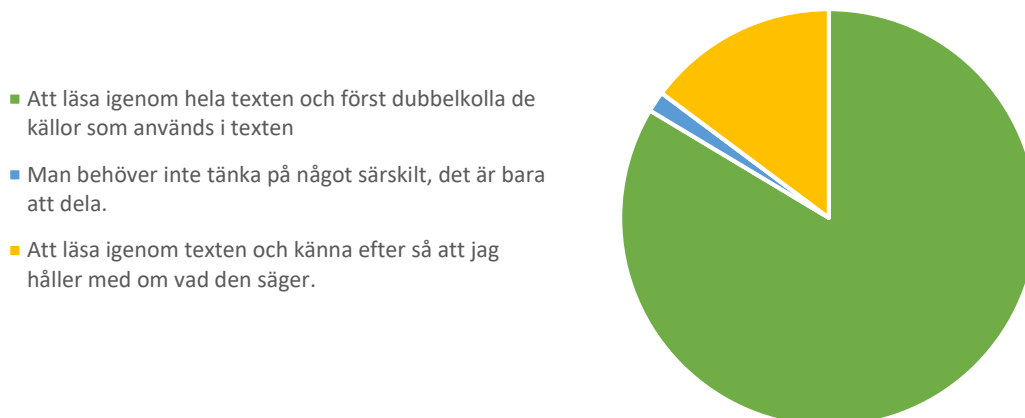
Av respondenterna är det 69 procent som är medvetna om att de kan kontrollera information som förmedlas i nyheter (eller i inlägg på sociala medier, kommentarer till andras inlägg osv.) genom att söka efter andra källor som publicerar samma information. Är det bara *en* källa som förmedlar en viss faktauppgift eller information om en händelse behöver man som läsare eller lyssnare vara extra uppmärksam på vilken denna källa är, hur pass trovärdig den är och vad för typ av uppgifter den källan bygger sin rapportering på.

Figur l: Om du sett ett filmklipp på nätet där en utpekad grupp av människor beskrivs på ett nedsättande sätt och du sprider det klippet vidare, har du då begått en kriminell handling?

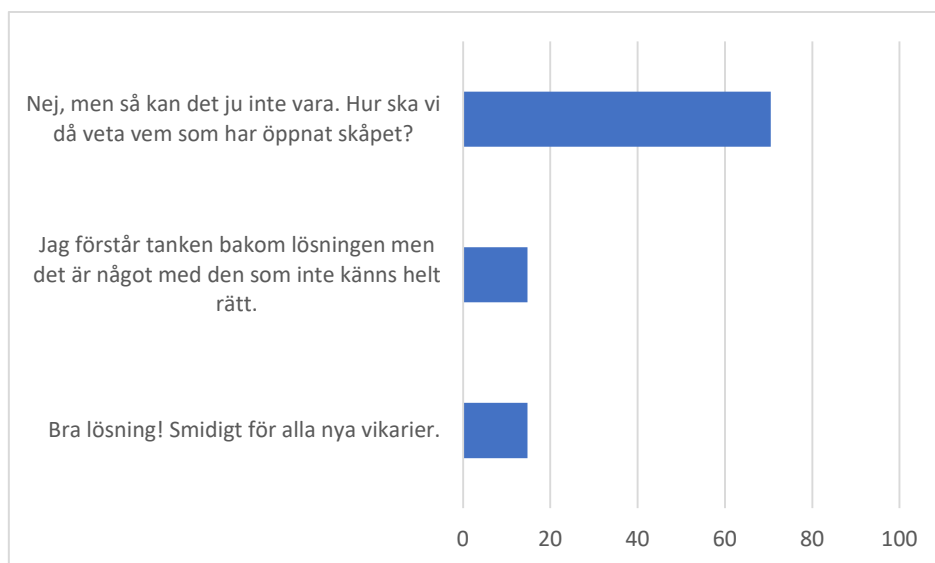
Som framgår av figur e ovan är en majoritet av respondenterna (75 procent) medvetna om att de begår en brottslig handling ifall de sprider (genom att t.ex. dela eller retweeta) hot, ofredanden, förtal, hets mot folkgrupp etcetera, som uttrycks i filmklipp, inlägg, bilder och så vidare.

Figur m: Vad är viktigt att tänka på innan du delar en text i sociala medier?

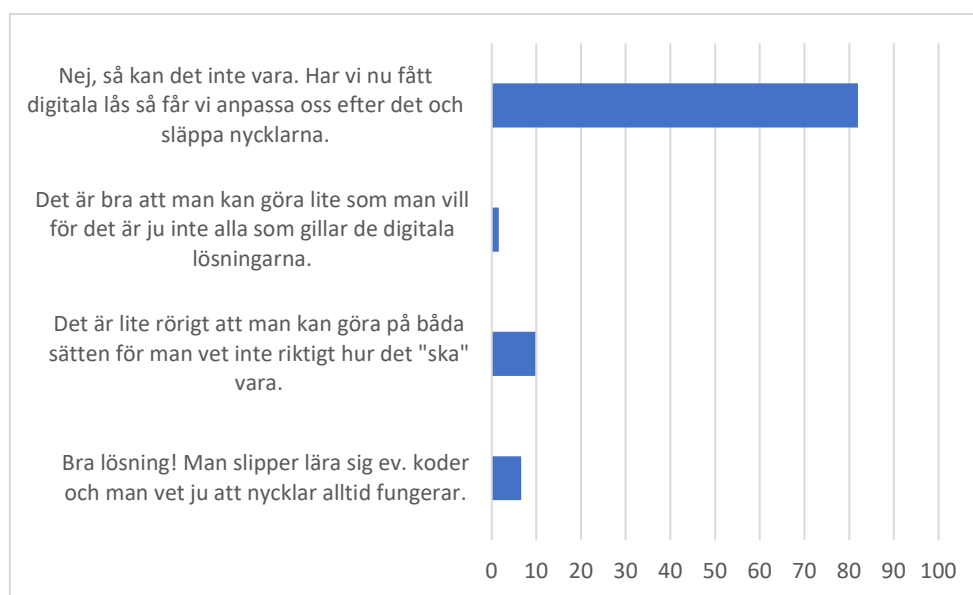
Även när det gäller frågan om vad som är viktigt att tänka på innan man delar vidare information i sociala medier är huvuddelen (83,6 procent) av respondenterna medvetna om att de behöver läsa igenom allt noga och dubbelkolla de källor som används i texten. Samtidigt är det 14,8 procent som svarar att de bara behöver läsa igenom och känna efter så att de själva håller med om informationen innan de delar vidare. Detta kan innebära att man bidrar till att sprida falska rykten, obekräftade uppgifter eller rena osanningar. Vi behöver vara vaksamma på skillnaden mellan åsikter och fakta.

Figur n: För att underlätta administrationen har alla timvikarier fått samma inloggningsuppgifter till de digitala medicinskåpen. Vad tänker du om det?

Med påståendet ovan (figur g) och nedan (figur h) ville vi utforska deltagarnas tankar kring några av de arbetsätt som vi har stött på i de deltagande kommunerna. I figuren ovan (g) framgår att 70,5 procent anser att man inte kan ha samma inloggningsuppgifter till alla vikarier eftersom man då inte vet vem som öppnat det. Det är 14,8 procent som känner att det är något tveksamt över lösningen men de kan inte sätta fingret på vad det är. Lika stor andel, 14,8 procent, tycker att detta är en smidig lösning. De vinner avseende t.ex. säkerhet för den enskilde och trygghet för den anställde som digitala medicinskåp kan innebära går förlorade om arbetsätten inte ändras samtidigt som digitala föremål införs.

Figur o: Vi använder fysiska nycklar för att öppna och läsa digitala medicinskåp trots att de kan öppnas och läsas digital. Vad tänker du om det?

I figur h ser vi att 82 procent tycker det är en dålig idé att använda fysiska nycklar i digitala medicinskåp även om det är möjligt att göra så. En grupp om 9,8 procent upplever att det är lite

rörigt att man kan göra på båda sätten. Detta är återkommande i diskussionerna om införandet av digitala verktyg på arbetsplatser i projektet. Det införs nya verktyg eller hjälpmedel men man ändrar inte alltid på arbetssättet. En andel om 6,6 procent tycker det är en bra lösning med fysiska nycklar i digitala skåp eftersom man slipper lära sig koder. Denna grupp tycks också befinna sig mitt i skiftet mellan digitala och analoga arbetssätt. För att digitaliseringen och dess förtjänster ska få full verkan måste vi våga satsa fullt ut och även ändra våra arbetssätt samtidigt som vi ändrar verktyg, processer eller hjälpmedel. Vi måste lägga oss vinn om att förändringens ”varför” är förankrat bland medarbetare före den faktiska förändringen sker.

På frågan om vilket ansvar respondenterna har för att främja digitaliseringen på sin arbetsplats svarar 90,2 procent att *alla på min arbetsplats har lika stort ansvar*. De övriga svarsalternativen löd: *inget ansvar, det är överordnades uppgift* (1,6 procent), *inget ansvar, det är IT-avdelningens uppgift* (1,6 procent) och *jag har större ansvar än andra på min arbetsplats* (6,6 procent).

Kommunikation

Kommunikationen i och kring DigiLitt.com har en mycket central roll både för att människor ska känna till projektet och att de som finns inom projektets sfär ska känna tillhörighet och få löpande information.

Ganska lång tid efter att projektets genomförandefas inletts signalerade delprojektledare att projektdeltagare i några kommuner sa sig vara oförstående till varför de inte skulle få jobba mer praktiskt direkt i projektet²⁸. Att funderingar som den levde så långt in i projektet kan vara ett tecken på att berättelsen om projektets syfte, mål och tematisering inte lyckats sippra ända ut till alla deltagare. Lärdomen vi tar med oss till eventuella kommande projekt är att satsa ännu mer på upprepade informationsinsatser från projektägaren redan i analys- och planeringsfasen.

För att möta eventuella oklarheter skapade projektets kommunikatör ett gemensamt föreläsarmaterial i samband med inträdet i temat medvetenhet. Detta material uppmånades alla delprojektledare använda lokalt för att berätta/friska upp minnet om projektet löpande i samband med aktiviteter. I samband med uppstarten av temat medvetenhet fick delprojektledare och styrgruppsledamöter också ta del av en föreläsning som var skapad i syfte att inspirera och ge idéer om hur temat kunde adresseras och hanteras i de lokala aktiviteterna.

För att sprida kunskaperna om vad som pågår inom projektet har projektets kommunikatör gjort lokala reportage från alla kommuner samt skapat ett gemensamt nyhetsbrev som sprids till projektets parter och till externa intressenter. De lokala reportagen har publicerats på projektets (offentliga) webbsida och några kommuner har valt att återpublicera nyheterna på lokala intranät och webbsidor för att ge dem extra spridning.

En film, ”Halvvägs genom projektet”, skapades i samband med delprojektledarmötet i Båstad den 25 april och innehåller information om projektet samt intervjuer med projektledare och tre delprojektledare.

---

²⁸ Något som enligt projektets tematiska struktur framförallt kommer vara aktuellt i det tredje temat Förmåga.

Under temat har också två lokala filmer skapats för att främja informationsspridning i annat format än text. Projektets kommunikatör, en kommunikatör med rörlig bild som specialområde och berörda delprojektledare har tillsammans skapat filmer som beskriver DigiLitt.com i Kristianstad respektive Båstad. Filmerna används för såväl intern och extern spridning i respektive kommun.

I inledningen av temat medvetenhet satte projektets kommunikatör (på några delprojektledares initiativ) ihop ett informationsmaterial som kan användas för att sprida kunskaper om projektet till de personer som tar emot stöd i de verksamheter som ingår i DigiLitt.com (t.ex. äldre personer och personer med funktionsnedsättning). Detta material har fått spridning i avsedda verksamheter.

Horisontella principer

Delmål som arbetet med horisontella principer svarar upp mot: Ökad medvetenhet bland projektdeltagare, projektledning och styrgrupp om vilka praktiska implikationer normer om jämställdhet, tillgänglighet och icke-diskriminering har i dagens och framtidens allt mer digitaliserade vård- och omsorgsyrken.

Under analysfasen diskuterades horisontella principer (HP) i samband med ett delprojektledarmöte och delprojektledarna fick då också göra några övningar för att få syn på vilka typer av frågor som HP rör. I avstämningsrapporten är HP framskrivna i termer av intersektionalitet för att synliggöra hur dessa frågor berör alla, alltid. I projektets första tema (attityd) hade delprojektledarna och styrgruppen en halvdags utbildning kring normer med dåvarande likarättssamordnare på KFSK. Temakonferensen den 28 november 2018 hade fokus på frågor om normer som styr olika verksamheter och påverkar människor att utföra sitt arbete. I lokala aktiviteter under temat attityd adresserade och diskuterade delprojektledare frågor om normer och horisontella principer med deltagarna i respektive kommun.

I inledningsskedet av temat medvetenhet var upplevelsen att det på sina håll fortfarande saknades en förståelse för *varför* det är viktigt att arbeta för att integrera de horisontella principerna i aktiviteterna som bedrivs inom projektet. Den 12 mars bjöds därför rättighetsvetaren Filippa Swanstein in för att föreläsa och guida delprojektledarna under en eftermiddag med rubriken ”Någon är också jag”. Syftet med aktiviteten var att erbjuda ännu mer kunskaper och handfasta övningar för att kunna fördjupa arbetet med HP ännu mer i projektets alla delar. Tillfället föll mycket väl ut och några delprojektledare uttryckte att om de fått just den här typen av föreläsning i starten av projektet hade arbetet med de horisontella principerna utvecklats helt annorlunda. Swansteins föreläsning beskrevs som ödmjuk, kunskapsrik, inbjudande och generös.

Under det fortsatta arbetet under tema medvetenhet har delprojektledarna – med ny inspiration och fördjupad kunskap från bland annat eftermiddagen med Swanstein - fortsatt att adressera och diskutera frågor som relaterar till de horisontella principerna så snart de har fått tillfälle i de lokala aktiviteterna.

Budget

Aktuellt budgetläge och medfinansiering hanteras inte i detalj i denna rapport. För detaljer kring detta hänvisas till andra källor. Generellt kan dock sägas att graden av medfinansiering vid tiden för skapandet av denna rapport fortfarande är något låg i relation till de kostnader som projektet hittills har genererat. Projektledning, styrgrupp och delprojektledare är medvetna om detta och arbetar för att utveckla så kvalitativt rika aktiviteter som möjligt till kostnader som är rimliga i relation till hur stor uppslutningen på aktiviteterna (framförallt lokalt) hittills har varit. Under tiden för temat medvetenhet har samtliga kommuner uppmanats granska och eventuellt revidera sina respektive delar av projektets totala Gantt-schema. Revideringen har lett till att ansökan om ändringar i budgeten kommer lämnas in till ESF tidig höst 2019.